

8 Paragraaf Weerstandsvermogen & Risico Beheersing

8.1 Inleiding

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden de risico's die een gemeente loopt weergegeven en gekeken of er voldoende capaciteit is om deze risico's op te vangen, mochten ze optreden. Deze paragraaf geeft op hoofdlijnen de actuele stand van het weerstandsvermogen en de risico's van de gemeente Midden-Groningen weer.

Er wordt gewerkt aan een nieuwe kadernota 'Herijking Weerstandsvermogen en Integraal Risicomanagement' voor de gemeente Midden-Groningen. De systematiek in deze paragraaf zal als uitgangspunt worden gebruikt voor deze nieuwe kadernota. Vooruitlopend op de kadernota zijn de hoofdpunten in deze paragraaf opgenomen.

De paragraaf is als volgt opgebouwd. Allereerst zullen de kaders worden geschetst. Onder andere wat is weerstandsvermogen en wat is weerstandscapaciteit. Daarna wordt ingegaan op risicomanagement, benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen en de daaruit voortvloeiende weerstandscapaciteit.

8.2 Risico's versus onzekerheden

Het is van belang dat het duidelijk is wanneer iets als risico kan worden geïdentificeerd. Daarom zal er een duidelijk begrippenkader moeten zijn. Wat zijn "risico", wat zijn "onzekerheden" en wat wordt verstaan onder "aandachtspunten". In onderstaande tabel is het onderscheid te zien.

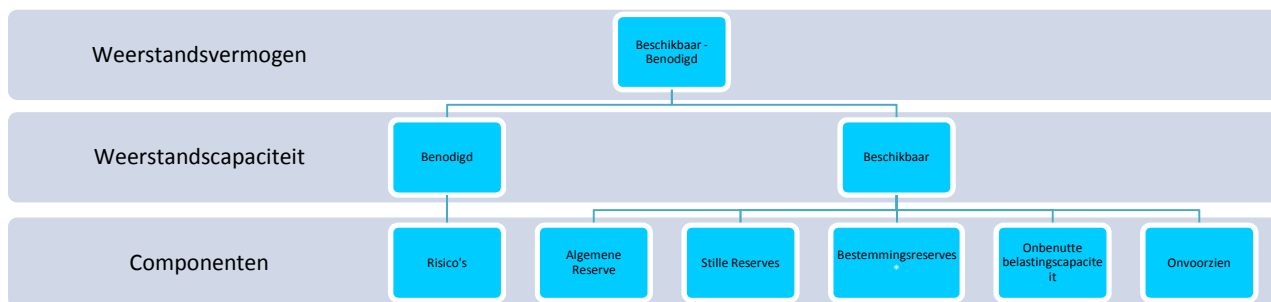
Omschrijving	Tijd	Effect
Risico	Niet kwantificeerbaar	Kwantificeerbaar
Onzekerheid	Kwantificeerbaar	Niet kwantificeerbaar
Zekerheid	Kwantificeerbaar	Kwantificeerbaar
Aandachtspunt	Niet kwantificeerbaar	Niet kwantificeerbaar

Tabel 1 : Risico kwalificatie

8.3 Weerstandsvermogen vs. Weerstandscapaciteit

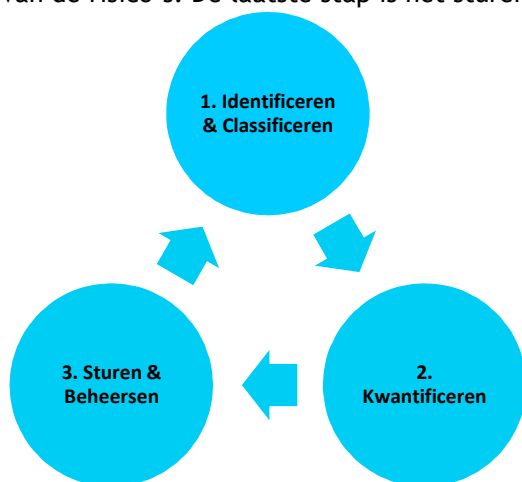
Weerstandsvermogen is het verschil tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit zijn de onderdelen die door het BBV zijn aangewezen als mogelijke bronnen van weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit zijn de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

In de navolgende figuur zien we de schematische weergave van de componenten die onder de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit vallen.

8.4 Risicomanagement

Het proces van identificeren tot mitigeren kan in drie hoofdstappen worden onderverdeeld. Ten eerste zal een gebeurtenis moeten worden geïdentificeerd worden als risico en vervolgens geclassificeerd. De tweede stap is het kwantificeren van de risico's. De laatste stap is het sturen en beheersen.

Identificeren & Classificeren

Het identificeren van een gebeurtenis als risico kan worden gedaan aan de hand van de criteria die te vinden zijn in tabel 1. Hiermee kan bepaalt worden of een gebeurtenis een risico, onzekerheid, zekerheid of aandachtspunt is. Het classificeren van de risico's is bedoelt om na te gaan of een risico in de invloedssfeer ligt van de gemeente of juist niet. Zogenaemde interne en externe risico's.

Kwantificeren

Is een gebeurtenis eenmaal als risico geïdentificeerd en geclassificeerd dan zal deze gekwantificeerd moeten worden. Dit gebeurt via de volgende structuur: het effect/gevolg van risico maal de kans van optreden. Structurele risico's worden in de berekening maal twee gedaan (huidig jaar en opvolgend jaar). Incidentele risico's keer één. De totale som van risico's inclusief de correctie is gelijk aan de benodigde weerstandscapaciteit.

Sturen en Beheersen

Er zijn verschillende opties voor het sturen en beheersen van risico's. De maatregelen die genomen kunnen worden zijn de volgende: accepteren, verminderen, vermijden, overdragen en delen.

8.5 Beschikbare weerstandscapaciteit

In de tabel 2 hieronder is de berekening gemaakt van de beschikbare weerstandscapaciteit. Onvoorzien wordt niet meegenomen aangezien dit bedrag vaak in het begrotingsjaar wordt aangewend voor niet begrote kosten, niet zijnde risico's. Voor de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit moet een vergelijk worden gemaakt tussen het percentage redelijk peil voor toelating tot artikel 12 (genoemd in de meicirculaire 2018) en de

berekening voor Midden-Groningen. Daarnaast wordt voor de onbenutte belastingcapaciteit gekeken naar de kostendekkenheid van Afvalstoffenheffing (ASH) en Rioolheffingen (RIO). Zowel voor de ASH als RIO geldt een tarief op basis van 100% kostendekking op begrotingsbasis.

Uit berekening blijkt dat de berekening voor het bepalen van het redelijk peil voor Midden-Groningen uitkomt op 0,2394. In de meicirculaire 2018 is het redelijk peil voor het jaar 2019 vastgesteld op 0,1905.

De hogere uitkomst voor Midden-Groningen geeft aan dat er geen sprake is van onbenutte belastingcapaciteit.

	Capaciteit	Bedrag
A.	Algemene reserve 1-1-2019	€ 14.157.032
B.	Onbenutte belastingcapaciteit	€ 0
C.	Onvoorzien	€ 0
D.	Totaal (A+B+C)	€ 14.157.032

Tabel 2 Weerstandscapaciteit

8.6 Benodigde weerstandscapaciteit

Kijken we naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, dan kunnen we concluderen dat de risico's die gemitigeerd zijn, niet meer opgenomen hoeven te worden in de risicoparagraaf (BBV artikel 11). In het geval van de maatregel 'accepteren' moeten deze uiteraard wel opgenomen worden in de risicoparagraaf. In het geval dat een risico voor een gedeelte gemitigeerd is, zal het restant risico opgenomen moeten worden in de risico paragraaf. Het totale bedrag aan risico's is € 5.308.280 (zie tabel 3 voor een totaaloverzicht van de risico's). Daarvan uitgaande bedraagt de ratio van het weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit) voor Midden-Groningen 2,7.

8.7 Overzicht risico's

Aan de hand van een lijst met mogelijke onderwerpen zijn de grootste risico's voor de gemeente in beeld gebracht. De risico's zijn nu beoordeeld aan de hand van de uitgangspunten zoals hiervoor benoemd.

	Risico	Maximaal risico	S/I	Effect	Kans	Risicobedrag
1	GreX IJsbaan	€ 170.000	I	€ 170.000	50%	€ 85.000
2	GreX Stadscentrum Hoogezand	€ 150.000	I	€ 150.000	25%	€ 37.500
3	GreX deel Noord Stadscentr Hoogezand	€ 501.000	I	€ 501.000	50%	€ 250.500
4	GreX Julianapark	€ 50.000	I	€ 50.000	30%	€ 15.000
5	GreX Tolweg	€ 665.000	I	€ 665.000	70%	€ 465.500
6	GreX Burg. Venemastraat	€ 50.000	I	€ 50.000	50%	€ 25.000
7	GreX Verl.Veenlaan/Molenstreek verkoop	€ 1.100.000	I	€ 1.100.000	30%	€ 330.000
8	GreX Verl.Veenlaan/Molenstreek herijking	€ 1.000.000	I	€ 1.000.000	30%	€ 300.000
9	GreX Korenmolenweg	€ 180.000	I	€ 180.000	30%	€ 54.000
10	GreX Bedrijvenpark Rengers verkoop	€ 1.730.000	I	€ 1.730.000	30%	€ 519.000
11	GreX Bedrijvenpark Rengers markt	€ 896.000	I	€ 896.000	50%	€ 448.000
12	MVA De Vosholen deelplan II	€ 1.885.000	I	€ 1.885.000	25%	€ 471.250
13	MVA Gouden Driehoek	€ 200.000	I	€ 200.000	25%	€ 50.000
14	MVA Beneden Veensloot	€ 165.120	I	€ 165.120	25%	€ 41.280
15	Sociaal Domein	PM	S	PM	25%	€ 0
16	GewaARBorgde geldleningen	€ 1.800.000	I	€ 1.800.000	10%	€ 180.000
17	Renterisico	€ 320.000	S	€ 640.000	10%	€ 64.000
18	BTW	€ 1.020.000	I	€ 1.020.000	25%	€ 255.000
19	BTW	€ 340.000	S	€ 680.000	25%	€ 170.000
20	BTW Compensatiefonds	€ 931.000	S	€ 1.862.000	25%	€ 465.500
21	Reserves en voorzieningen	€ 106.000	S	€ 212.000	25%	€ 53.000
22	Aardbevingen	€ 1.000.000	I	€ 1.000.000	10%	€ 100.000
23	Aardbevingen	€ 250.000	S	€ 500.000	10%	€ 50.000
24	WOZ bezwaren + beroepen (oa NAM)	€ 670.000	I	€ 670.000	50%	€ 335.000
25	Beroepzaak onderwijs	€ 2.175.000	I	€ 2.175.000	25%	€ 543.750
26	Effecten gasbesluit 2030	pm	S	pm	50%	pm
	Totaal					€ 5.308.280

Tabel 3 Risico overzicht, dd 01-01-2019

8.8 Financiële kengetallen

Het doel van het opnemen van de kengetallen is om de raad een betere onderbouwing te geven over het oordeel van het structureel en reëel sluitend zijn van de begroting.

De netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen) geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

De gecorrigeerde netto schuldquote laat zien wat het aandeel is van de verstrekte leningen en wat dit betekent voor de schuldenlast.

Het **Solvabiliteitsratio** geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

De **Grondexploitatie** geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten.

De **structurele exploitatieruimte** is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

De **Belastingcapaciteit** geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

Financiële kengetallen begroting 2019

Netto schuldquote

Deze ratio geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen.

a vaste schuld	101.305.115
b netto vlottende schuld	17.211.345
c overlopende passiva	13.003.514
d financiële (vaste) activa	8.574.411
e uitzettingen	5.800.000
f liquide middelen	300.000
g overlopende activa	9.000.000
h totale baten	208.217.601

$(A+B+C-D-E-F-G)/H*100\%$ **51,79%**

Hoe lager hoe beter

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen.

a vaste schuld	101.305.115
b netto vlottende schuld	17.211.345
c overlopende passiva (excl. verstrekte leningen)	7.379.155
d financiële (vaste) activa	8.574.411
e uitzettingen	5.800.000
f liquide middelen	300.000
g overlopende activa	9.000.000
h totale baten	208.217.601

$(A+B+C-D-E-F-G)/H*100\%$ **49,09%**

Hoe lager hoe beter

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft weer in hoeverre de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

a Eigen Vermogen	29.213.056
b Balanstotaal	191.964.251

$(a/b)*100\%$ **15,22%**

Hoe hoger hoe beter

Grondexploitatie

Heeft de gemeente grond en loopt zij daardoor risico?

a Niet in expl. gen.gronden	0
b Bouwgrond in exploitatie	14.188.000
c Totaal baten (excl. Mutaties reserves)	208.217.601

$(a+b)/c \times 100\%$ **6,81%**

Hoe lager hoe beter. Boven 10% is kwetsbaar

Structurele begrotingsruimte

Deze ratio helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen.

a Structurele lasten	198.820.722
b Structurele baten	198.680.459
c Structurele toevoegingen reserves	in a
d Structurele aanwending reserves	in b
e Totaal baten	208.217.601

$((b-a)+(d-c))/e \times 100\%$ **-0,07%**

Hoe hoger hoe beter

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt t.o.v. het landelijk gemiddelde.

a Ozb voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	274
b Rioolheffing per gemiddeld gezin	190
c Afvalstoffenheffing per gemiddeld gezin	234
d Eventuele heffingskorting	0
e Woonlasten gezin (A+B+C-D)	698
f Woonlasten gezin (land.gem) 2018	721

$(e/f)*100\%$ **96,81%**

Hoe lager hoe beter

Financiële kengetallen begroting 2020

Netto schuldquote

Deze ratio geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen.

a vaste schuld	103.617.196
b netto vlottende schuld	15.714.969
c overlopende passiva	13.236.728
d financiële (vaste) activa	8.574.411
e uitzettingen	5.500.000
f liquide middelen	275.000
g overlopende activa	8.750.000
h totale baten	206.102.497

$(A+B+C-D-E-F-G)/H*100\%$ **53,11%**

Hoe lager hoe beter

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen.

a vaste schuld	103.617.196
b netto vlottende schuld	15.714.969
c overlopende passiva (excl. verstrekte leningen)	7.612.369
d financiële (vaste) activa	8.574.411
e uitzettingen	5.500.000
f liquide middelen	275.000
g overlopende activa	8.750.000
h totale baten	206.102.497

$(A+B+C-D-E-F-G)/H*100\%$ **50,39%**

Hoe lager hoe beter

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft weer in hoeverre de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

a Eigen Vermogen	28.926.102
b Balanstotaal	193.297.558

$(a/b)*100\%$ **14,96%**

Hoe hoger hoe beter

Grondexploitatie

Heeft de gemeente grond en loopt zij daardoor risico?

a Niet in expl. gen.gronden	0
b Bouwgrond in exploitatie	12.502.000
c Totaal baten (excl. Mutaties reserves)	206.102.497

$(a+b)/c \times 100\%$ **6,07%**

Hoe lager hoe beter. Boven 10% is kwetsbaar

Structurele begrotingsruimte

Deze ratio helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen.

a Structurele lasten	201.157.076
b Structurele baten	201.600.689
c Structurele toevoegingen reserves	in a
d Structurele aanwending reserves	in b
e Totaal baten	206.102.497

$((b-a)+(d-c))/e \times 100\%$ **0,22%**

Hoe hoger hoe beter

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt t.o.v. het landelijk gemiddelde.

a Ozb voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	274
b Rioolheffing per gemiddeld gezin	190
c Afvalstoffenheffing per gemiddeld gezin	234
d Eventuele heffingskorting	0
e Woonlasten gezin (A+B+C-D)	698
f Woonlasten gezin (land.gem) vorig jaar	721

$(e/f)*100\%$ **96,81%**

Hoe lager hoe beter

Financiële kengetallen begroting 2021

Netto schuldquote

Deze ratio geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen.

a vaste schuld	115.429.277
b netto vlottende schuld	14.800.812
c overlopende passiva	6.987.393
d financiële (vaste) activa	8.574.411
e uitzettingen	5.250.000
f liquide middelen	250.000
g overlopende activa	8.500.000
h totale baten	208.785.574

$(A+B+C-D-E-F-G)/H*100\%$ **54,91%**

Hoe lager hoe beter

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen.

a vaste schuld	115.429.277
b netto vlottende schuld	14.800.812
c overlopende passiva (excl. verstrekte leningen)	1.363.034
d financiële (vaste) activa	8.574.411
e uitzettingen	5.250.000
f liquide middelen	250.000
g overlopende activa	8.500.000
h totale baten	208.785.574

$(A+B+C-D-E-F-G)/H*100\%$ **52,22%**

Hoe lager hoe beter

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft weer in hoeverre de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

a Eigen Vermogen	30.223.562
b Balanstotaal	199.860.860

$(a/b)*100\%$ **15,12%**

Hoe hoger hoe beter

Grondexploitatie

Heeft de gemeente grond en loopt zij daardoor risico?

a Niet in expl. gen.gronden	0
b Bouwgrond in exploitatie	11.563.000
c Totaal baten (excl. Mutaties reserves)	208.785.574

$(a+b)/c \times 100\%$ **5,54%**

Hoe lager hoe beter. Boven 10% is kwetsbaar

Structurele begrotingsruimte

Deze ratio helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen.

a Structurele lasten	204.575.816
b Structurele baten	205.164.307
c Structurele toevoegingen reserves	in a
d Structurele aanwending reserves	in b
e Totaal baten	208.785.574

$((b-a)+(d-c))/e \times 100\%$ **0,28%**

Hoe hoger hoe beter

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt t.o.v. het landelijk gemiddelde.

a Ozb voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	274
b Rioolheffing per gemiddeld gezin	190
c Afvalstoffenheffing per gemiddeld gezin	234
d Eventuele heffingskorting	0
e Woonlasten gezin (A+B+C-D)	698
f Woonlasten gezin (land.gem) vorig jaar	721

$(e/f)*100\%$ **96,81%**

Hoe lager hoe beter

Financiële kengetallen begroting 2022

Netto schuldquote

Deze ratio geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen.

a vaste schuld	126.354.803
b netto vlottende schuld	12.123.726
c overlopende passiva	8.200.000
d financiële (vaste) activa	6.487.392
e uitzettingen	5.000.000
f liquide middelen	225.000
g overlopende activa	8.250.000
h totale baten	208.055.114

$(A+B+C-D-E-F-G)/H*100\%$ **60,91%**

Hoe lager hoe beter

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen.

a vaste schuld	126.354.803
b netto vlottende schuld	12.123.726
c overlopende passiva (excl. verstrekte leningen)	2.575.641
d financiële (vaste) activa	6.487.392
e uitzettingen	5.000.000
f liquide middelen	225.000
g overlopende activa	8.250.000
h totale baten	208.055.114

$(A+B+C-D-E-F-G)/H*100\%$ **58,20%**

Hoe lager hoe beter

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft weer in hoeverre de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

a Eigen Vermogen	30.221.023
b Balanstotaal	208.195.032

$(a/b)*100\%$ **14,52%**

Hoe hoger hoe beter

Grondexploitatie

Heeft de gemeente grond en loopt zij daardoor risico?

a Niet in expl. gen.gronden	0
b Bouwgrond in exploitatie	11.158.000
c Totaal baten (excl. Mutaties reserves)	208.055.114

$(a+b)/c \times 100\%$ **5,36%**

Hoe lager hoe beter. Boven 10% is kwetsbaar

Structurele begrotingsruimte

Deze ratio helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen.

a Structurele lasten	206.682.696
b Structurele baten	207.077.820
c Structurele toevoegingen reserves	in a
d Structurele aanwending reserves	in b
e Totaal baten	208.055.114

$((b-a)+(d-c))/e \times 100\%$ **0,19%**

Hoe hoger hoe beter

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt t.o.v. het landelijk gemiddelde.

a Ozb voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	274
b Rioolheffing per gemiddeld gezin	190
c Afvalstoffenheffing per gemiddeld gezin	234
d Eventuele heffingskorting	0
e Woonlasten gezin (A+B+C-D)	698
f Woonlasten gezin (land.gem) vorig jaar	721

$(e/f)*100\%$ **96,81%**

Hoe lager hoe beter